

■  
**HAMZA YUSUF,**

***KALBİN SİMYASI: MANEVİ YARALARA ÇARE BULMAK,***

Çev.: Abdurrahman Açıkgöz,

Timaş Yayınları, İstanbul 2019, 270 S.

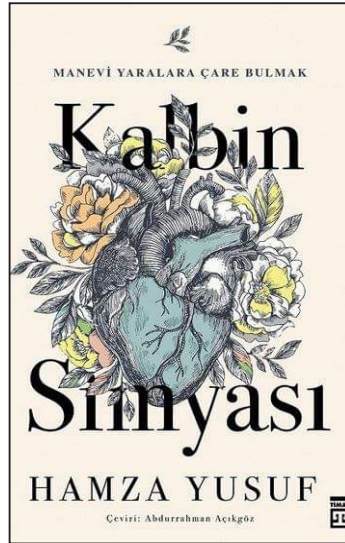
Doktora Öğrencisi

**CEMİLE AYGÜL SAĞIR**

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

[orcid.org/0000-0001-9637-6368](https://orcid.org/0000-0001-9637-6368)

[sagircemile@hotmail.com](mailto:sagircemile@hotmail.com)



*Bütün uzuv ve organların onun isteklerine cevap verdiğini düşünürsek, Kalbin selâmeti gibi bir başka kurtuluş yoktur (s. 26).*

Tasavvufta kalb insanın merkezidir. Sûfi benlik dönüşümünde kin, öfke gibi kötü huylardan kalbin arındırılması önemlidir. Bu nedenle mutasavvıflar, kalbe son derece önem vermiş, onun manevi hastalıkları ve tedavi yolları hakkında çeşitli eserler yazmışlardır. Kur'an-ı Kerim'de *O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Ancak Allah'a arınmış bir kalb ile gelen başka*" buyrulmuştur.<sup>1</sup> Hz. Peygamber de *İnsanda bir organ vardır. Eğer o sağlıklı ise bütün vücut sağlıklı olur; eğer o bozulursa bütün vücut bozulur. Dikkat edin! O, kalbtir, demiştir.*<sup>2</sup>

Kitabın yazarı Hamza Yusuf (Mark) Hanson, on yedi yaşında iken geçirdiği trafik kazasının ardından İslamiyet'i seçmiştir. Çeşitli İslam ülkelerine seyahatler yapıp konferanslar vermiştir. Arapça, fıkıh gibi temel bazı İslâmî bilimlerde icâzet almıştır. ABD'deki ilk Müslüman beşerî ilimler üniversitesi olan Zaytuna College"ın kurucularından olup burada ders vermektedir. *Kalbin Simyası*, yazarın Türkçeye çevirisi yapılan ilk kitabıdır.

Kitabın kapak tasarımında, yeşil renkte bir kalbin üzerinde çeşitli renkte çiçekler, etrafında siyah-beyaz dallar ve yapraklar bulunmaktadır. Eserde şerh edilen beyitlerin yazarı İmam Mevlüd'e göre toplumda görülen olumsuzlukların nedeni kalplerin zayıf ve hasta olmasıdır. Kapakta kullanılan resim de okuyucuda manevî hastalıklardan temizlenen kalbin, yeniden imar edildiğinde cennet bahçesine dönüşüp güzelleşeceği izlenimini uyandırmaktadır.

Orijinal adı *Purification of the Heart: Signs, Symptoms and Cures of the Spiritual Diseases of the Heart* olan ve Türkçeye *Kalbin Simyası: Manevi Yaralara Çare Bulmak* şeklinde çevrilen kitap, Moritanyalı mutasavvıf Şeyh Mevlüd'ün manevi arınmanın yollarını anlattığı *Mutahharâtü'l-Kulûb (Kalplerin Saflaştırılması)* adlı Arapça manzum eserinin şerhidir. İmam Mevlüd, şiirinde kalb hastalıklarının sebeplerinden ve pratik tedavi yöntemlerinden bahsetmektedir. Eser, tasavvufun ruhsal ve psikolojik problemlere yaklaşımını ve çözüm önerilerini sunmaktadır.

<sup>1</sup> Şuarâ, 26/88-89.

<sup>2</sup> Buhârî, İmân, 39; Müslim, Müsâkât, 107.

Hamza Yusuf her bölümde kalbin hastalıklarından birini şerh etmiştir. Bunu yaparken öncelikle o hastalık hakkında İmam Mevlüd'ün yazmış olduğu beyitlere yer vermiştir. Yazar, beyitleri açıklarken âyet, hadis ve ilk dönem mutasavvıfların konu hakkındaki görüşlerinden yararlanmışır. Menkıbelerle, Batılı yazarlardan verdiği örneklerle anlatımını zenginleştirmiştir. Yazar, kalbin arındırılmasının uzun bir süreç olduğunu, bir kere uygulayıp hemen sonuç alınamayacağını belirtmiştir. (s. 25-195)

*Temizliğe Giriş* isimli bölüm ile başlayan eserde bahsi geçen ilk konu edebittir. Ardından şiiirde ifade edilen cimrilik, riya, kıskançlık, öfke gibi toplam yirmi beş kalb hastalığı ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Kalbin tedavisi, arındırılması ve hastalıkların sebepleri üzerinde durulmuştur. Kitabın sonunda yer alan ekler bölümü, “Zikir, Ramazan ve Arınma, Sidi Ahmed Zerrûk” şeklinde üç başlığa ayrılmıştır.

İmam Mevlüd, manevî hastalıkların tedavisi için nefsin arzu ve isteklerinin kontrol altında tutulmasının ve iyi insanlarla beraber olmasının önemine dikkat çekmiştir. Mürid kalbin simyası için az yemeli, az uyumalı, geceleri ibadetle geçirmeli, uzleti tercih etmeli ve tüm kalb rahatsızlıklarından Allah'a sığınmalıdır. Yazara göre toplumun düzelmesi için öncelikle bireyin, bireyin düzelmesi için de kalbinin düzelmesi gerekmektedir (s. 196-208).

Yazar, eserin devamında, kalbi temizleyen ameller hakkında bilgi verir. Kalb için manevî temizliğin önemini, ihmali durumunda kalbin katılaştığını vurgular. Kalb tasfiyesini hedefleyen kişinin istikrarlı hareket etmesine, nafiye ibadetlerin az da olsa devamlılığına dikkat çeker. Bireyin ünsiyet duyduğu ibadete devamının, onun tekâmülüne daha çok fayda sağlayacağına, bunu yaparken de başkalarına hissettirmekten kaçınması gerektiğine dikkat çeker (s. 209-215).

Eserin son kısmında kalbin manevi hastalıklarının sebebinin temelde dünya sevgisine kapılmak ve nefsin arzularına uymaktan kaynaklandığı hususu vurgulanır (s. 216-232).

Ekler, üç başlık altında sunulmuştur. Bu kısımda bazı ibadet ve riyâzet uygulamalarının nefsin kötü huylarını gidermesinden bahsedilmektedir. İlk olarak “zikir” bahsi ele alınmıştır. Vaktin birey için kıymetine, manevî arınma için zikre devama dikkat çekilmiştir. İkinci

başlıkta, Ramazan ayının kalbin arındırılması için bir fırsat olduğuna değinilmiştir. Son başlıkta Sidi Ahmed Zerrûk'ün kalbin manevî temizliği hakkındaki nasihatlerine yer verilmiştir (s. 235-270).

Hamza Yusuf, *Kalbin Simyası*'nda anlam arayışındaki modern insanın manevi yaralarına çareler sunmaktadır. Aynı zamanda tasavvuf-ta kullanılan yöntemlerle ilgili tavsiyelerde bulunmakta, kalbe sıkıntı veren kusurlardan arınmanın yollarını göstermektedir. Manevi rahatsızlıklarla ilgili kavramlar arasında karşılaştırmalar yapılması, bunların Türkçe karşılığının verilmesi, ayrıntılı açıklamalar ve güncel örnekler kitabı konuya ilgi duyanlar için anlaşılır kılmaktadır.

Depresyon, manevi boşluk, zamanı boşa harcama, sadece dış görünüşe önem verme gibi modern çağın meselelerini günümüz insanına tanıtan eser, alan dışından bireylerin de kalbin boyutlarını, ruhsal rahatsızlıkların sebeplerini ve tedavi yöntemini anlamasına fayda sağlayacak niteliktedir.

Eseri Türkiye'deki okurlarıyla buluşturan Timaş Yayınları'nı, akıcı ve yalın üslubuyla eseri istifadeye sunan çevirmeni tebrik ederiz.